

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування

РОБОЧА ПРОГРАМА

Прийняття управлінських рішень в публічному адмініструванні

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.М.Руденко

(підпис) (прізвище та ініціали)

«24» січня 2025 р.

Розробник (-и): Косач І.А., д.е.н., проф.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

Протокол від «24» січня 2025 р. № 2

Узгоджено з гарантом освітньої програми: _____
(підпис)

Ю.П. Харченко
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну

Тип дисципліни	ОБОВ'ЯЗКОВА
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік, 2 семестр ОПП «Публічне управління та адміністрування»,
Викладач (-і)	Косач Ірина Анатоліївна, д.е.н., проф.
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/member/kosach-iryna-anatoliyivna/
Контакти викладача	+380666542779 (irish_kos@stu.cn.ua)

1. Анотація курсу.

Управлінське рішення в повсякденній практиці є продуктом управлінської праці, розумової діяльності людини. Управлінське рішення можна також трактувати, як процес, що реалізується суб'єктом управління й визначає дії, спрямовані на вирішення поставленого завдання в наявній чи спроектованій ситуації. Дослідження проблеми прийняття рішень можна віднести до числа міждисциплінарних, оскільки вибір способу дій — це результат комплексного зв'язка різних аспектів: інформаційного, економічного, психологічного, логічного, організаційного, математичного, технічного та ін

2. Мета та цілі курсу.

Метою навчальної дисципліни :

- вивчення студентами методологічних основ та системного підходу к прийняттю рішень;
- категорій теорії прийняття рішень;
- математичних моделей прийняття рішень для соціальних систем та математичних методів прийняття рішень.

3. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

4. Пререквізити. Передумовою вивчення дисципліни є базові знання з дисципліни «Вища математика», «Теоретичні основи управління організацією».

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Лабораторні заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання – розрахункова графічна робота/курсова робота	
Всього кредитів – вказати кількість кредитів	3

лекційні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів тощо).

6. Тематика курсу.

Методологічні основи прийняття рішень

Тема 1. Методологічні основи прийняття рішень (2 год.)

Введення. Коротка історична довідка. Література. Предмет, мета і завдання дисципліни відповідно до робочої навчальної програми. Теорія прийняття рішень. Природа управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Методологічні основи прийняття управлінських рішень. Оцінка ефективності рішень, які приймаються. Загальна формальна математична модель прийняття рішень. Інформація та фактор часу при прийнятті рішень. Обмеженість ресурсів. Прийняття рішень і ризик. Причини ризику. Принципи прийняття рішень.

Лекція 2. Тема 2. Системи та системний підхід до прийняття управлінських рішень (2 год.)

Поняття системи в задачі прийняття управлінських рішень. Класифікація систем. Властивості системи як об'єкта прийняття рішень. Цілісність систем. Синергетика. Умови розвитку складних систем. Петлі зворотного зв'язку як сутність системи прийняття рішень. Стабільність системи. Побочні ефекти прийняття рішень. Емерджентні властивості системи. Ментальні моделі суб'єкта прийняття рішень. Сила парадигми в процесі прийняття рішень. Слаба ланка об'єкта прийняття рішень. Системний аналіз як універсальна наукова методологія теорії прийняття рішень. Системний підхід та системний аналіз. Системний підхід до прийняття управлінських рішень. Дерево рішень.

Лекція 3. Тема 3. Людина як суб'єкт прийняття рішень (2 год.)

Психолінгвістичні аспекти прийняття рішень. Проактивність. Визначення кінцевої цілі. Пріоритетність. Незалежність та взаємозалежність. Особливості багатоособових рішень. Прийняття стратегічних рішень. Прийняття колективних рішень шляхом голосування. Правила голосування. Принцип більшості. Правила Кондорсе та Борде. Парадокс Ерроу. Маніпулювання при голосуванні. Вибори з правом вето.

Змістовий модуль 2

Математичні моделі та методи прийняття рішень

Тема 4. Прийняття рішень за умов багатокритеріальності (2 год.)

Математична модель. Вибір показників та критеріїв ефективності. Парето-оптимальні рішення. Визначення коефіцієнтів пріоритетності часткових критеріїв. Методи Фішберна, Уея, бальний. Нормалізація значень часткових критеріїв. Зведення однокритеріальної задачі максимізації до задачі мінімізації і навпаки. Методи зведення задачі багатокритеріальної задачі до однокритеріальної. Загальний адитивний критерій. Загальний мультиплікативний критерій. Метод послідовних поступок.

Тема 5. Прийняття рішень за умов ризику (2 год.)

Поняття невизначеності, її види та причини виникнення. Ризик. Класифікація ризиків. Оцінка ризику. Методи управління ризиком. Ризик-менеджмент. Способи зниження ризику. Диверсифікація. Недиверсифікований ризик. Хеджування. Вартість, час, ризик та інформація.

Тема 6. Прийняття рішень за умов невизначеності середовища (2 год.) Математична модель прийняття рішень за умов невизначеності середовища. Критерій недостатніх обґрунтувань Лапласа. Максимінний критерій Вальда. Критерій мінімаксного ризику Севіджа. Критерій песимізму-оптимізму Гурвіца. Приклади.

Тема 7. Прийняття рішень за умов конфлікту (2 год.)

Основні поняття теорії ігор та їх класифікація. Антагоністичні ігри. Математична модель. Основні теореми антагоністичних ігор. Рішення матричної гри (2*2). Теорема про активні стратегії.

Спрощення матричних ігор.

Змістовий модуль 3
Прийняття рішень за умов нечіткої інформації
Тема 8. Прийняття рішень за умов нечіткої інформації (2 год.)

Нечітка інформація в задачах прийняття рішень. Основні поняття теорії нечітких множин. Нечітка множина, величина, число, лінгвістична змінна. Методи знаходження функції належності нечіткої множини. Логічні операції над нечіткими множинами. Порівняння дискретних нечітких множин. Арифметичні операції над нечіткими величинами. Порівняння нечітких величин. Методи дефазифікації. Застосування нечітких величин в задачах прийняття рішень.

7. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /диференційований залік - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	<i>Виконання розрахунково-графічної роботи оцінюється в 15 балів.</i>
Практичні заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, виконання практичних завдань 40 балів</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 40.</i>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1.		15
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	3
Змістовий модуль 2.		15
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	3
Змістовий модуль 3.		15
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	2
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	3
Розрахунково-графічна робота		15
Семестровий контроль (Екзамен)		40

Разом	100
-------	-----

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету

«Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Катренко А.В., Пасічник В.В., Пасько В.П. Теорія прийняття рішень. – К.: Видавнича група BVH, 2019. – 448с.
2. Згуровський М.З., Панкратова Н.Д. Основи системного аналізу. – К.: Видавнича група BVH, 2017. – 544 с.
3. Томашевський В.М. Моделювання систем. – К.: Видавнича група BVH, 2007. – 352 с.
4. Чорней Н.Б. Теорія систем і системний аналіз. – К.: МАУП, 2005. – 256 с.
5. Василевич Л.Ф. Юртин І.І. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища. Навчальний посібник – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2013. – 128с.
6. Талавиця, М., Косач І. Розвиток інфраструктури сільських територій. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. - 2022. - № 2 (30). - С. 85-92.
7. Косач І.А., Дегтярьов А.В. Програмні інструменти державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. *Наукові перспективи*. №8(14). 2021. с. 41-50
8. Михайловська О.В., Косач І.А., Філіпова Н.В. Інституційні засади формування сучасних організаційних структур в публічному управлінні. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2021. Випуск 24. С.168-172.
9. І Косач, О Кулик. Державно-приватне партнерство як інструмент реалізації проєктів інфраструктурної розбудови. *Наукові інновації та передові технології*, 2022, №12, С.152-161
10. Косач І., Кулик О. Децентралізація в Україні: тенденції та проблемні аспекти. *Науково-практичний журнал "Проблеми сучасних трансформацій"*. 2021. № 2. С. 61-67.
11. Косач І., Кулик О. Реалізація механізму державно-приватного партнерства в Україні: сучасні реалії та перспективи. *Науково-практичний журнал "Проблеми сучасних трансформацій"*. 2021. № 1. С. 80-91.

Додаткова

1. Василенко В. О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2002. – 420 с.
2. Верченко П. І. Багатокритеріальність і динаміка економічного ризику (моделі та методи): Монографія. – К.: КНЕУ, 2006. – 272 с.
3. Кігель В. Р. Математичні методи прийняття рішень у ефективному підприємстві: Монографія. – К.: ІЕУГП, 1999. – 296 с